

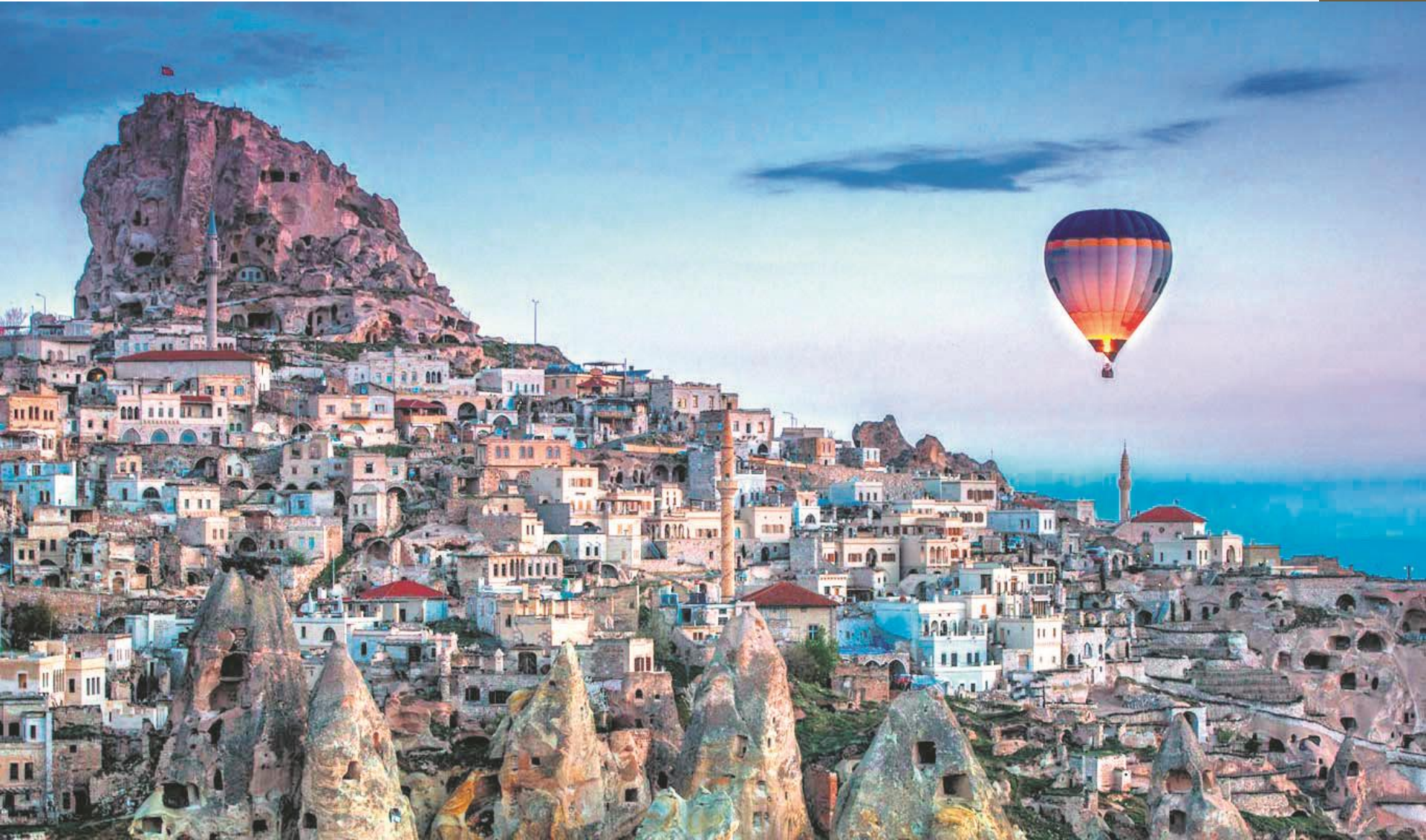
Ο ελληνισμός της Ανατολής: Καππαδοκία

Εργασία της τάξης Ε1

- Στη σημερινή εργασία θα προσπαθήσουμε να ανακαλύψουμε πληροφορίες για την Καππαδοκία, μία πόλη που ήταν ελληνική αλλά τώρα ανήκει στην Τουρκία.

Γενικά Στοιχεία

- Η Καππαδοκία (τουρκικά: Karadokya· από το περσικό: Κατπατούκα, η οποία από κάποιους νομίζεται πως σημαίνει «η χώρα των όμορφων αλόγων»), είναι μία από τις μεγαλύτερες περιοχές της ανατολικής Μικράς Ασίας. Σήμερα το έδαφός της ανήκει σε πέντε τουρκικές επαρχίες: Καισάρειας, Νίγδης, Κιρσεχίρ, Ακσαράι, Νεβσεχίρ. Οι κάτοικοι της Καππαδοκίας λέγονται Καππαδόκες .
- Μέχρι το 1922 και τη Μικρασιατική Καταστροφή, που έγινε η ανταλλαγή πληθυσμών, οι κάτοικοι της Καππαδοκίας κατά θρήσκευμα και εθνικότητα ήταν:
  - Μουσουλμάνοι: Τούρκοι, Κούρδοι, Αφσάροι, λαός ληστρικός, και Κιρκάσιοι (Τσερκέζοι) που μετανάστευσαν περί τον 19ο αιώνα από τη Ρωσία·
  - Χριστιανοί Ορθόδοξοι Έλληνες·
  - Αρμένιοι που μετανάστευσαν τον Μεσαίωνα από την Αρμενία.
- Ομιλούμενες γλώσσες ήταν η ελληνική με πολλές παραφθορές και διαλέκτους, η τουρκική, η αρμενική και η κουρδική. Μετά το 1922, οι κάτοικοι της περιοχής μετρούσαν 200.000 σε αριθμό.

Γεωγραφικά Στοιχεία

- Φυσικά όρια της Καππαδοκίας είναι προς τον Βορρά οι Ποντιακές Άλπεις, προς την Ανατολή ο ποταμός Ευφράτης, προς τον Νότο το όρος Ταύρος και προς τη Δύση ο ποταμός Άλυσ (τουρκ. Κιζίλ Ιρμάκ). Χώρες παλαιότερες που συνόρευαν με την Καππαδοκία ήταν προς Δ. η Παφλαγονία, η Λυκαονία και η Γαλατία, προς Ν. η Κιλικία και η Συρία και προς Α. η Αρμενία και επίσης η Συρία.
- Ψηλότερο βουνό είναι ο Αργαίος (τουρκ. Erciyes) (4.000 μ.) κοντά στην Καισάρεια, παλιό ηφαίστειο συνεχώς χιονοσκεπές, και η μεγάλη οροσειρά του Ταύρου, κοντά στη Θάλασσα της Λεβαντίνης. Κύριοι ποταμοί είναι ο Άλυσ (από το ορυκτό αλάτι στις όχθες του), ο Ευφράτης, ο Γεσίλ Ιρμάκ (Ίρις) και ο Σάρος (Σειχάν). Το έδαφος στα υψίπεδα σχηματίζει κυρίως βοσκοτόπους, είναι εύφορο προς τον Πόντο και τον Ευφράτη και δασώδες προς την οροσειρά του Ταύρου.

Μυθολογία

- Κατά τη μυθολογία η περιοχή συνδέεται με τον αρχαίο Έλληνα ήρωα Ηρακλή. Η Καππαδοκία πήρε το όνομά της από τον Καππάδοκα, γιο του Νινύου του βασιλιά της Ασσυρίας, ο οποίος ανήκε στη γενιά των Ηρακλειδών (απόγονοι του Ηρακλή). Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο και το Στράβωνα ο Ηρακλής έπειτα από την αρπαγή του ιερού τρίποδα του Απόλλωνα τιμωρήθηκε από το θεό να παραμείνει για τρία χρόνια στην υπηρεσία της βασίλισσας της Λυδίας Ομφάλης. Εκεί επιδόθηκε και σε αρκετούς άθλους. Με την Ομφάλη ο Ηρακλής απέκτησε έναν γιο, τον Αλκαίο, που ήταν ο προπάππος του Νινύα.

Ιστορικά Στοιχεία

- Η Καππαδοκία ήταν γνωστή στην Εποχή του Χαλκού σαν το επίκεντρο της Αυτοκρατορίας των Χετταίων που είχαν πρωτεύουσα την Χαττούσα. Μετά την πτώση των Χετταίων εγκαταστάθηκε στην περιοχή ένας Ασιατικός λαός που ήταν γνωστός στις Ελληνικές πηγές ως "Συρο-Καππαδόκες" ή "Μόσχοι", πολλοί τους συνδέουν με τους Φρύγες αλλά ήταν διαφορετικοί λαοί. Οι Καππαδόκες φαίνεται πως είχαν στρατιωτική οργάνωση με ανώτατο άρχοντα και άλλους δευτερεύοντες ηγεμόνες. Μετά την εγκατάστασή τους, δημιούργησαν πολλά μικρότερα κράτη με κληρονομικές δυναστείες, με ανώτατο άρχοντα τον βασιλιά, δηλαδή ένα κράτος φεουδαλικό στηριζόμενο στη στρατιωτική αριστοκρατία. Το σύστημα αυτό ήταν βαθιά ριζωμένο στους Καππαδόκες, αφού εξακολούθησε να υπάρχει και μετά την υποταγή τους στους Πέρσες, Μακεδόνες, Ρωμαίους. Οι Πέρσες κατέκτησαν την περιοχή με τον Δαρείο τον Μέγα και δημιούργησαν την Τρίτη Σατραπεία της αυτοκρατορίας τους, υποτελή πάντοτε στον Μέγα Βασιλέα.

Ιστορικά Στοιχεία

- Περί το 1100 π.Χ. η Καππαδοκία δέχθηκε επίθεση από τους Ασσυρίους του βασιλιά Τιγκλάθ Πιλεσέρ Α΄. Περί τον 9ο αιώνα π.Χ., η Καππαδοκία δέχθηκε μεγάλη επιδρομή των Σκυθών, ενώ τον 8ο αιώνα π.Χ. την επίθεση των Μήδων και Περσών. Τον 6ο αι. π.Χ. υποτάχθηκε οριστικά στους Πέρσες. Στους Πέρσες η χώρα ήταν γνωστή ως "Κατπατούκα", το οποίο όνομα οι Έλληνες τροποποίησαν σε "Καππαδοκία". Ο Ηρόδοτος, ο πρώτος Έλληνας που αναφέρεται στους κατοίκους της χώρας, τους αποκαλεί «Λευκόσυρους», αν και συμπληρώνει ότι οι Πέρσες τους αποκαλούν «Καππαδόκες».
- Μετά την κατάκτηση από τον Μέγα Αλέξανδρο άρχισε σταδιακά και η μαζική εγκατάσταση Ελληνικών πληθυσμών που συνεχίστηκε καθ'όλη τη διάρκεια της Ελληνιστικής Εποχής από τους απογόνους του.

Χριστιανική εποχή- Κατάληψη από τους Τούρκους

- Κατά την περίοδο αυτή, Καππαδοκία νοείται πλέον μόνο η Μεγάλη Καππαδοκία ενώ εκείνη προς τον Πόντο έχει πλέον καθιερωθεί με το όνομα «Πόντος». Πόλεις ονομαστές αυτή την περίοδο είναι οι **Αριαθμία** (στον ποταμό Σάρο), **Τάβια** (σημ. Γκιοζγκάτ), **Νύσσα**, **Μωκισσός** (στον ποταμό Άλυ), **Αραβισός**, **Κολώνεια**, **Ηράκλεια** και **Ναζιανζός**.
- Τον 10 μ.Χ. αιώνα, ο εξελληνισμός της περιοχής αυτής είναι πλήρης. Ακόμη και κάποιες εβραϊκές κοινότητες μιλούν και γράφουν ελληνικά. Αυτό βοήθησε τα μέγιστα στη εξάπλωση του Χριστιανισμού. Έτσι εδώ δημιουργούνται αξιόλογα κέντρα του χριστιανισμού όπως η **Καισάρεια**, η πρώτη σε ιεραρχία και κύρος μητρόπολη του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως.
- Εδώ διακρίνονται οι μεγάλοι πατέρες της Εκκλησίας **Φερμελιανός ο Καισαρείας**, **Γρηγόριος Νεοκαισαρείας**, **Λεόντιος Καισαρείας** και **Ευσέβιος ο Καισαρείας**, **Βασίλειος ο Μέγας**, **Γρηγόριος Ναζιανζηνός** και **Γρηγόριος Νύσσης** (αδελφός του Μεγάλου Βασιλείου).
- Στα τέλη του 11ου αι., την Καππαδοκία υπέταξαν οι Σελτζούκοι Τούρκοι και, μετά τη διαίρεση της μεγάλης Σελτζουκικής αυτοκρατορίας, απετέλεσε μέρος του κράτους του Ικονίου ή Σουλτανάτου του Ρουμ (Ρωμανία). Λίγο μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης, το κράτος αυτό καταλύθηκε και η Καππαδοκία περιήλθε στους Οθωμανούς Τούρκους.

Αξιοθέατα

- Η Καρπαδοκία αποτελεί μια ξεχωριστή ταξιδιωτική ευκαιρία, όλες τις εποχές του χρόνου. Τα λαξευμένα σε σπηλιές ξενοδοχεία και σπίτια, τα χρωματιστά αερόστατα, τα ιδιαίτερα πολιτισμικά αξιοθέατα, οι υπόγειες πόλεις που επικοινωνούν μέσα από σήραγγες μήκους δεκάδων μέτρων, οι μοναδικοί βραχώδεις σχηματισμοί, οι εκκλησίες και τα μοναστήρια καθώς και μια παράδοση χιλιάδων ετών στην αμπελουργία και την κεραμική κάνουν την Καρπαδοκία ακαταμάχητη.
- Η δραστηριότητα που είναι άμεσα συνδεδεμένη με την Καρπαδοκία είναι οι πτήσεις με αερόστατο. Ωστόσο, οι εναλλακτικές είναι πολύ περισσότερες. Οι εξορμήσεις σαφάρι παντός εδάφους δίνουν στον επισκέπτη τη δυνατότητα να γνωρίσει από κοντά τις κοιλάδες, τους βραχώδεις σχηματισμούς και τις καμινάδες των νεραϊδών.

Αξιοθέατα- Αερόστατα

- Ανεβείτε σε ένα αερόστατο και πετάξτε πάνω από τις εμβληματικές παραμυθένιες καμινάδες της Καππαδοκίας στο Εθνικό Πάρκο Goreme.

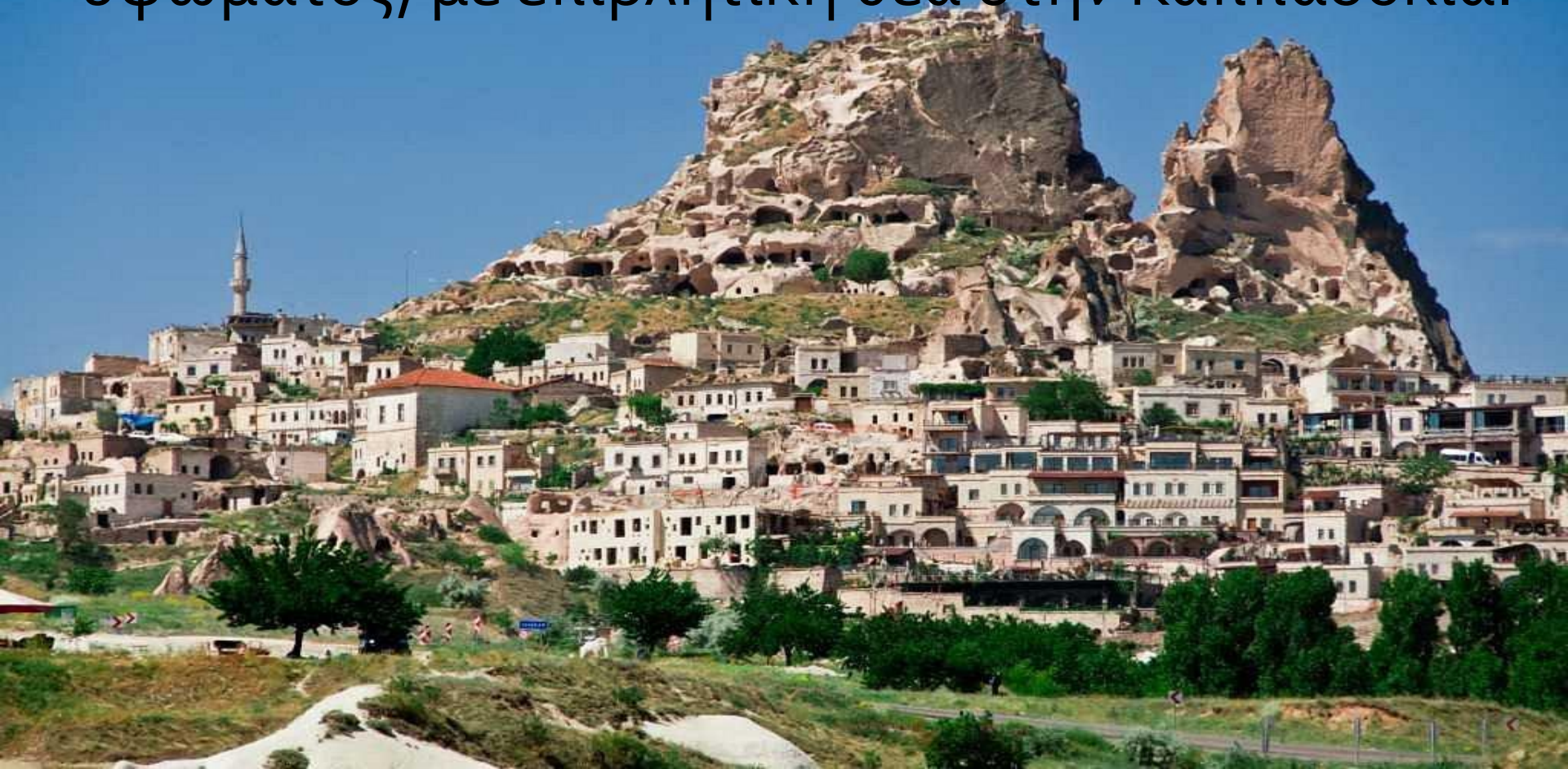
Αξιοθέατα

Αξιοθέατα-Uchisar Castle

- Αρχαία ακρόπολη στην κορυφή ενός βραχώδους υψώματος, με επιβλητική θέα στην Καππαδοκία.

Αξιοθέατα-Derinkuyu και Kaymakli: οι υπόγειες πόλεις της Καππαδοκίας

- Πιστεύεται ότι οι υπόγειες πόλεις της Καππαδοκίας χτίστηκαν αρχικά κατά τον 6ο και τον 7ο αιώνα π.Χ. από τους Φρύγες, οι οποίοι δημιούργησαν τις κατοικίες τους σκάβοντας τον μαλακό ηφαιστειακό βράχο της περιοχής. Υπάρχουν περίπου 200 πόλεις συνολικά στην Καππαδοκία, με τις πιο επισκέψιμες να είναι το Derinkuyu και το Kaymakli.
- Η όλη ιδέα πίσω από τις υπόγειες πόλεις ήταν η προστασία των κατοίκων από την ξένη εισβολή, επιτρέποντας σε χιλιάδες ανθρώπους να ζήσουν τη ζωή τους κάτω από το έδαφος με απόλυτη μυστικότητα και ασφάλεια. Κατά τον 14ο αιώνα, τα σπήλαια παρείχαν στους χριστιανούς ένα ασφαλές καταφύγιο από την **απειλή των Μογγόλων** ενώ ακόμη και κατά τον 20ο αιώνα, επέτρεψαν στους ανθρώπους να σωθούν από τις διώξεις κατά τη διάρκεια της **Οθωμανικής Αυτοκρατορίας**.
- Μόλις το **1923**, μετά την ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, οι υπόγειες πόλεις εγκαταλείφθηκαν εντελώς και παρέμειναν στο σκοτάδι μέχρι το 1963.
- Εκείνη τη χρονιά, ένας Τούρκος κάτοικος κατά τη διάρκεια της ανακαίνισης του σπιτιού του, έκανε μια από τις πιο εκπληκτικές αρχαιολογικές ανακαλύψεις στην ιστορία. Όταν γκρέμισε έναν τοίχο στο υπόγειό του, δημιούργησε περισσότερο χώρο από ό,τι φανταζόταν, ανοίγοντας ένα δωμάτιο που οδηγούσε σε μια εκτεταμένη υπόγεια πόλη 18 ορόφων, που σήμερα γνωρίζουμε ως **Derinkuyu**.

Derinkuyu: η αρχαία υπόγεια πόλη, όπου κάποτε ζούσαν 20.000 άνθρωποι

- Το Derinkuyu (στα ελληνικά της Καππαδοκίας: Μαλακοπή) στην επαρχία της Καππαδοκίας, περίπου τέσσερις ώρες μακριά από την πρωτεύουσα Άγκυρα, σκαμμένο στον ηφαιστειακό βράχο, αποτελείται από πολυάριθμους υπόγειους οικισμούς που συνδέονται με σήραγγες που εκτείνονται για χιλιόμετρα! Οι ομοιότητες με μια μυρμηγκοφωλιά ανθρωπίνων διαστάσεων μεγάλες όπως βλέπουμε και στην παρακάτω απεικόνιση. Τμήματα του υπόγειου δικτύου έχουν βάθος έως και 75 μέτρα.
- Ο βράχος στον οποίο σκαλίστηκε το Derinkuyu αποτελείται από στρώματα συμπαγούς ηφαιστειακής τέφρας. Ο μαλακός βράχος είναι πορώδης και εύθραυστος, γεγονός που εξηγεί πώς οι αρχαίοι άνθρωποι ήταν σε θέση να σκαλίσουν την υπόγεια πόλη εκτενώς χρησιμοποιώντας απλά εργαλεία όπως ένα φτυάρι.
- Ολόκληρη η περιοχή της Καππαδοκίας έχει πλούσια ηφαιστειακή ιστορία και βρίσκεται σε ένα οροπέδιο ύψους περίπου 1.000 μέτρων. Η περιοχή είναι γεμάτη με πολυάριθμους κωνικούς σχηματισμούς που αναδύονται από το τοπίο σαν μιναρέδες.

Καγμακλι ή Ανακού

- Στην αρχαιότητα ονομαζόταν Enegyur ενώ στα ελληνικά της Καππαδοκίας Ανακού. Η υπόγεια πόλη Καγμακλι χρησιμοποιήθηκε επίσης ως καταφύγιο για τους ντόπιους κατοίκους για αρκετούς αιώνες κατά τη διάρκεια των αραβοβυζαντινών πολέμων. Εκείνη την περίοδο η πόλη επεκτάθηκε σημαντικά στο σημείο που, τελικά, έγινε η ευρύτερη υπόγεια πόλη της Τουρκίας. Υπολογίζεται ότι, στο απόγειό του, ο πληθυσμός του Καγμακλι αριθμούσε περίπου 3.500 άτομα.

Αξιοθέατα

- Οι «καμινάδες των νεραϊδών» είναι η πρώτη εικόνα που έρχεται στο μυαλό ακούγοντας τη λέξη Καππαδοκία. Οι βραχώδεις αυτοί σχηματισμοί, που η δημιουργία τους χάνεται στα βάθη του χρόνου, αποτελούν εμβληματικό στοιχείο της **Καππαδοκίας** και είναι ορατοί από κάθε σημείο της περιοχής.

Εντυπωσιακές εικόνες

Εντυπωσιακές εικόνες

Εντυπωσιακές εικόνες

Φαγητό της Καππαδοκίας

Ένα πλούσιο φαρασιώτικο γιορτινό τραπέζι τα περιλαμβάνει όλα: μεζέδες, πίτες, σούπες και κύρια πιάτα. Στο κέντρο δεσπόζει (ορνίθι) κότα στον φούρνο με πλιγούρι, και γύρω του ψωμιά κετές, δρα κοφτέδα ή μπόμπες, πορέκα, εσκιτιμέδα, σαρμαδάκια γιαλαντζί, σιπικά τουρσιά, παστουρμαδοπιτάκια Καισαρείας, κορκωτό, μαντί, κλοοκύθα με καρύδια, σοχούμι.

Κετέδες, το φαρασιώτικο ψωμί με το ιδιαίτερο ζύμωμα με βούτυρο, που κάνει αυτά τα ψωμιά μαλακά και πολύ νόστιμα.

Πορέκα (τα) – πιτάκια γεμιστά με κρεμμύδια, φέτα και πατάτες και Εσκιμέδα – νεροτχανίτες γεμιστές.

Μαντί(ς)-γιαουρτόσουπα με χυλοπιτάκι

- Τα μαντί (ζυμαρικά) είναι άπειρα. Το συγκεκριμένο είναι μια εξαιρετικής νοστιμιάς σούπα, καθημερινή και γρήγορη, ιδανική για το τέλος μιας κουραστικής ημέρας, ακόμα και για πρωινό.
- Το χειμώνα αυτή η γιαουρτόσουπα, που την έφτιαχναν στην Καππαδοκία, καταναλώνεται χλιαρή, αλλά η μεγάλη απόλαυση είναι να την τρως παγωμένη, μαζί με παγάκια, μια ζεστή καλοκαιρινή μέρα. Το σκόρδο είναι προαιρετικό αλλά άκρως επιθυμητό.
- Μπορείτε να τη βρείτε σε αυτή τη σελίδα:

<https://www.gastronomos.gr/syntagh/manti-s-giaourtosoupa-me-chylopitaki/171053/>

Σαρμαδάκια γιαλαντζί

- Αυτά τα λεπτά και μακριά, σαν δάχτυλα, σαρμαδάκια θέλουν μπόλικά αμπελόφυλλα και λίγη γέμιση.
- 100 σαρμαδάκια; Μη σας τρομάζει ο αριθμός, πάντα πρέπει να υπάρχουν άφθονα στο ψυγείο για ξαφνικά κεράσματα! Έτσι κι αλλιώς μπορούμε πάντα να φτιάξουμε τη μισή δόση, αγοράζοντας μικρότερο βαζάκι με αμπελόφυλλα. Η εκδοχή εδώ έχει την ιδιαιτερότητα ότι τα σαρμαδάκια βγαίνουν λεπτά και μακριά σαν δάχτυλα, παίρνοντας λίγη γέμιση στο εσωτερικό, γι' αυτό άλλωστε και 11/2 φλιτζάνι ρύζι αρκεί για 110 αμπελόφυλλα, όσα μια μεγάλη γυάλινη συσκευασία των 800 γρ.
- Η συνταγή βρίσκεται εδώ:
- <https://www.gastronomos.gr/syntagh/sarmadokia-gialantzi/171158/>

Ισλί

- Με βελόνι ή τσιμπιδάκι κεντούσαν τα ισλί στη Σμύρνη. Τα ετοίμαζαν μετά την Πρωτοχρονιά για τα Θεοφάνια και του Αϊ-Γιαννιού.
- Το ισλί ξεκίνησε να φτιάχνεται στην Τραπεζούντα, έφτασε στην Καππαδοκία και διαδόθηκε σε όλα τα μικρασιατικά παράλια. Ήταν σήμα κατατεθέν των Χριστουγέννων για τους Μικρασιάτες. Ονομάστηκε ισλί, που σημαίνει «δουλεμένο» (ις = δουλειά στα τούρκικα), δηλώνοντας ότι είναι ένα γλυκό που έχει μπόλικη δουλειά επάνω του). Δεν είναι αυθεντικό ισλί, παρά μόνο όταν είναι κεντημένο με την αυθεντική τσιμπίδα, ένα πολύ κοντό τσιμπιδάκι που το έφτιαχναν οι σιδεράδες ειδικά για το ισλί και συνήθως είχε τρία δοντάκια. Το τσιμπιδάκι ήταν ένα καλό δώρο που το προσέφεραν στις νοικοκυρές. Τη συνταγή αυτή μας έδωσε η κ. Κυριακή Αρχοντάκη-Μιχοπούλου από την Ένωση Σμυρναίων.
- Η συνταγή βρίσκεται στη σελίδα:
<https://www.gastronomos.gr/syntagh/mikrasiatiko-isli/99581/>

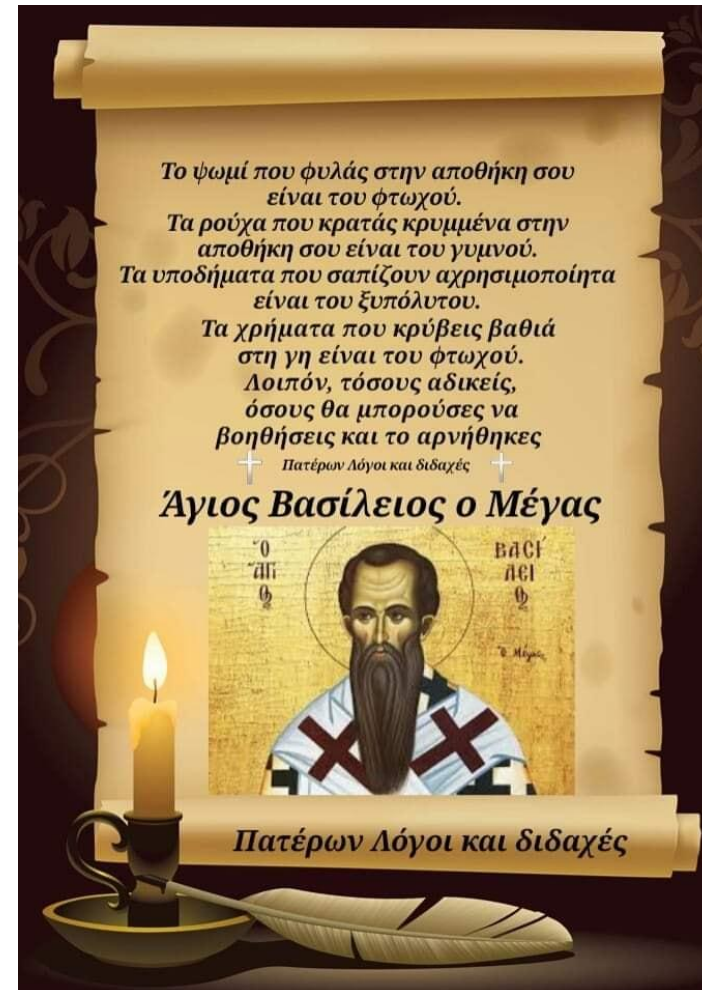

Οι Άγιοι της Καππαδοκίας

- Η Καππαδοκία υπήρξε από τις πιο εκλεκτές επαρχίες του Βυζαντινού κράτους. Φημισμένη για τα ωραία της άλογα, το ηφαιστιογενές της έδαφος, τα καταπληκτικά και πανέμορφα της τοπία, τους πανύψηλους βράχους της, τα λαξευτά σπίτια και δημόσια κτίρια, τα λαξευτά μοναστήρια και ασκητήρια, τους λαξευτούς της ναούς. Φημισμένη για τις υπόγειες, δαιδαλώδεις, κα πολυώροφες πολιτείες της με την πρωτότυπη αρχιτεκτονική και τα θαυμαστά στατικά δεδομένα τις μηχανολογικές τους επινοήσεις και τα πρωτότυπα συστήματα αερισμού και επικοινωνίας που κλείνανε την είσοδο τους με μια τεράστια μυλόπετρα για να μη τους βρίσκουν οι αλλεπάλληλοι επιδρομείς.
- Φημισμένη όμως και για τους μάρτυρες, τους εκκλησιαστικούς πατέρες και διδασκάλους, τους αναρίθμητους Αγίους. Διότι δέχθηκε τον χριστιανισμό μόλις εκείνος εμφανίστηκε.

Μέγας Βασίλειος

- Ο Μέγας Βασίλειος (Καισάρεια Καππαδοκίας 330 – Καισάρεια Καππαδοκίας 1 Ιανουαρίου 379), γνωστός και ως Βασίλειος Καισαρείας ή απλώς Άγιος Βασίλειος, ήταν Καππαδόκης, επίσκοπος της Καισάρειας στην Καππαδοκία της χερσονήσου της Μικράς Ασίας, και Εκκλησιαστικός Πατέρας. Υποστήριξε το Σύμβολο της Πίστεως και αντιτάχθηκε στις αιρέσεις των πρωτοχριστιανικών χρόνων, μεταξύ των οποίων και του Αρειανισμού (Αρειανική διαμάχη). Είναι ένας από τους Τρεις Ιεράρχες, που θεωρούνται προστάτες της παιδείας, μαζί με τον Γρηγόριο τον Θεολόγο και τον Ιωάννη τον Χρυσόστομο.

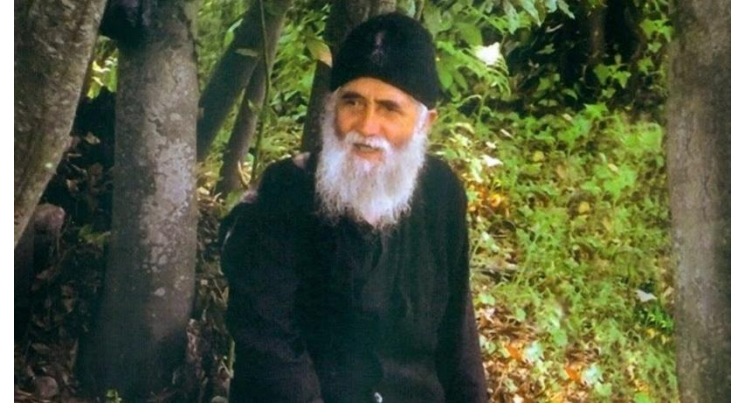

Άγιος Ιωάννης Ρώσος

- Ο Όσιος Ιωάννης ο Ρώσος (1690, Ουκρανία – 27 Μαΐου 1730, Προκόπι Καππαδοκίας) είναι Άγιος της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Ως αιχμάλωτος πολέμου αρχικά και έπειτα δούλος τούρκου Αγά, έγινε γνωστός για την καλοσύνη, την ταπεινοφροσύνη και την ακλόνητη πίστη του. Το σκήνωμά του αγίου βρίσκεται στο Προκόπι Εύβοιας.

Άγιος Παΐσιος

- Ο Άγιος Παΐσιος ο Αγιορείτης (κατά κόσμον Αρσένιος Εζνεπίδης, Φάρασα, Τουρκία, 25 Ιουλίου 1924 – Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου στη Σουρωτή - Βασιλικά Θεσσαλονίκης, 12 Ιουλίου 1994) ήταν Έλληνας Καππαδόκης μοναχός του 20ού αιώνα που έγινε ευρέως γνωστός για τον μοναστικό του βίο και το έργο του. Η κατάταξή του ως Αγίου της Ορθόδοξου Εκκλησίας πραγματοποιήθηκε από το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως στις 13 Ιανουαρίου 2015 και η μνήμη του γιορτάζεται στις 12 Ιουλίου, ημερομηνία κοιμήσεώς του. Το 2017, ανακηρύχθηκε προστάτης άγιος του στρατιωτικού όπλου των Διαβιβάσεων, με απόφαση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Πηγές

- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%80%CF%80%CE%B1%CE%B4%CE%BF%CE%BA%CE%AF%CE%B1>
- <https://www.geografikoi.gr/derinkuyu-kaymakli/>
- <https://www.gastronomos.gr/syntages/mni-mes-kai-syntages-apo-tin-kappadokia/170979/>